

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6).
Рэдакцыйны адміністрацыйны штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадзін.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месец — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяца — 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражай.
Аплаты надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ і СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Школьная справа.

Паводле газетных вестак, у сёлетнім школьнім годзе на ўсю Заходнюю Беларусь маюць быць адчынены 19 беларускіх школ і калі 30 мешаных. Гэтая весткі былі прыняты з вялікім захопленнем урадавымі часопісамі, мы таксама на можам абмінуць гэтага факту выказаць свой пагляд.

Бязумоўна, вядучы ўвесь час змаганьне за школу ў роднай мове, кожную здаўчы на гэтym полі, мы павінны толькі прывітаць. Але зьяўляеца сумліўным, ці для беларуское асьветы фактычна ўзынікла якая-небудзь, хоць мінімальная здабыча! Каб разабрацца ў гэтym пытаньні, трэба больш крытычна глянуць на справу, і ўясеніць сабе, ці польскі ўрад выракся палінізацыйнага пляну беларускіх земель, ці і далей тримаеца яго. Калі-б ўрад выракся систэмы палінізацыі беларускіх дзяцей і шчыра пайшоў на рэалізацію прынцыпу, што пачатковая навука ў школе павінна ісці ў матчынай мове, дык пры такіх варунках залажэніе кожнай беларускай школы бязумоўна можна было-б прывітаць. Калі-ж прыменіць адваротнае дапушчэнне, што ўрад і далей тримаеца систэмы палінізацыі, дык на т і заложаны ім некалькі дзесяткаў беларускіх школ, на будуць спаўніць сваіх задач з беларускага пункту гледжання, але будуць тымі самымі рассаднікамі польскэ культуры, якім зьяўляюцца польскія школы, бо іншай такія школы не спаўнілі-б волі ўрадавае палітыкі. З гэтых двух дапушчэнняў найбольш імагчымым зьяўляеца гэтае апошнє, што польскі ўрад і далей тримаеца палінізацыйнае палітыкі адносна беларускіх земель. Гэтае пъяврдженне снуетца на наступных вывадах. Трэба ведаць, што хоць юрыдычна польская ўлады закладаюць 19 беларускіх школ, дык гэта яшчэ на азначае, што гэтыя школы фактычна будуть беларускімі. Наадварот дадзеныя гавораць, што ў гэтых школах будзе вельмі мала беларускага, бо вучыцялі ў беларускіх школах астаюцца тэатральная польская вучыцялі, што дагэтуль вучылі ў польскіх школах і зусім на знаюць беларускую мову. Ці-ж можна сабе прадставіць, каб Палляк-вучыцель, не знаючы беларускую мову, вучыў беларускіх дзяцей пабеларуску?! Скарэй дзеці маглі-б яго вучыць пабеларуску, чымся ён сам можа іх вучыць. Дык ці-ж пры такіх абставінах тая криха беларускіх школ, якую школьнія ўлады падаюць да ведама беларускага грамадзянства, можа быць названа беларускімі школамі?! Не! Хто-ж у гэтym вінен. Ці—Беларусы, што, быццам, на маюць вучыцялі, ці польскія школьнія ўлады? Калі-б у адзін школьні год закладаюць 500 беларускіх школ, дык на та-

Новы савецкі пасол у Варшаве пан Багамолаў у апартамэнтах савецкага пасольства наладзіў прыём карэспандэнтаў польскіх газетаў, якім выказаў свае пагляды на справу польска-савецкіх адносін.

Перадусім п. Багамолаў адзначыў, што ён зьяўляеца вельмі шчаслівым, бо выпала на яго долю быць прадстаўніком „праletарскай“ айчыны ў Польшчы і кіраваць працою, якая мае на мэце ўстановіць прыяцельскія адносіны паміж абедзвімі дзяржавамі.

Далей п. Багамолаў п. ін. запэўніў, што савецкі ўрад ніколі ня меў захопніцкіх намеру. Уся палітыка савецкага ўраду адносна Польшчы была заўсёды міралюбіва.

Справа гваранціага дагавору паміж

Польска-літоўскія справы.

Як ведама, польскія газеты паднялі „алярм“ аб узды польскага школьніцтва ў Літве. У суязі з гэтym, як быццам адказ на літоўскі тэрор адносна паллякаў у Літве, польскія ўлады на Віленшчыне арыштавалі літоўскіх ксяндзоў і грамадзкіх дзеячаў і зачынілі літоўскія школы.

Замежныя газеты, зъміашчаючы весткі аб польска-літоўскіх спраўах, пішуць, што справа з польскім школьніцтвам у Літве, прадстаўліяеца гэтак:

Пачынаючы з 1922 года ў Літве ва вучыцельскія пасады зап'ярджаюць асобы, якія на мелі вучыцельскіх кваліфікацый при ўмове, што за пэўны час, яны патрэбныя кваліфікацыі адабудуць. У 1926 годзе было дазволена 86 Паллякам быць вучыцелямі при ўмове, што да жніўня г. г. яны адабудуць вучыцельскую кваліфікацыю. З іх 68 чалавек кваліфікацыя не адабылі, а дзела гэтага былі звольнены з пасадаў. Надобныя меры прыменяюцца на толькі для вучыцяліў Паллякаў, але-ж таксама для вучыцяліў Літвіноў, так напр.: у 1926 годзе было звольнена 250 чалавек вучыцяліў Літвіноў, а сёлета

кую лічбу можа і трудна было-б знайсці беларускіх „кваліфікаўных“ вучыцяліў. Але-ж у нашым выпадку патрэбна не 500, але толькі 19 вучыцяліў. Такі лік вучыцяліў знойдзеца на толькі з кадраў безработных беларускіх вучыцяліў, але і сярод вучыцяліў у польскіх школах, Беларусаў па нацыянальнасці. Але гэтая вучыцяліў асталася ў польскіх школах і найчасцей нейдзе ў Пазнаньшчыне або на Паморы, а ў беларускія нова-адчыненыя школы іх не назначылі. Гэты факт гавора толькі аб адным, што польскія ўлады зусім не адчыняюць на т і пракламаваных 19 беларускіх школ, што гэта будуть фактычна тымі самыми школамі, якімі палінізацыйнае беларускай моладзь. Для большага абаснавання гэтага вываду прыточым тут яшчэ адзін вельмі характэрны факт.

Падсля ліквідаціі ў сваім часе калі 400 беларускіх школ, асталася толькі адна беларуская пачатковая школа ў Вільні. І вось, у сёлетнім школьнім годзе, тыя самыя школьнія ўлады, якія, быццам, закладаюць 19 новых беларускіх школ, прыслалі вусны загад перайсці ўва ўсіх класах

Польска-савецкія адносіны.

Польшчаю і Саветамі бязумоўна закончыцца памысна, бо гваранцы ёсьць адолькава патрэбна, як Польшчы так і Саветам.

„Спадзяюся, — закончыў п. Багамолаў, — што польскэ грамадзянства будзе мне ў мае працы абдараць падтрыманьнем і што гэтym шляхам хутка дойдзе да памыснага рэзультату ў галіне пашырэнні і ўмацавання ўзаемных адносін паміж нашымі краімі.“

Паслья сваей „справаўдзачы“ п. Багамолаў адказаў на цэлы рад запытаньняў з якія, польскія газеты лічаць, запраўды заслугоўваючым на ўвагу наступныя: гандлёвы дагавор мае быць падпісаны паслья таго, як будзе асягнута гваранцыйнае паразуменіне.“

Польска-літоўскія справы.

220 чалавек, якія не здабылі ў вызначаным часе вучыцельскія кваліфікацыі“.

Дык вось, знача з-за гэтага і загарэўся сыр-бор.

Літоўская адозва.

Польскія газеты ў Вільні пішуць, што Часовы Літоўскі Камітэт выдаў адозву да Літвіноў у Польшчы, якою заклікае Літвіноў падаць Камітэту падрабязныя весткі аб адбыўшихся арыштах сярод Літвіноў на ўсім абшары Віленшчыны.

Адначасна ўрад заклікае літоўскэ грамадзянства аб дапамозе грашымі і прадуктамі арыштаваным Літвінам.

На заканчэнні ў адозве выражаетца на-дзея, што літоўскэ грамадзянства ў Польшчы спакойна, але-ж і паважна ацэніць сучаснія сумнія падзеі і падмапуе гэтym свою нацыянальную съведамасць.

Падпісаў адозву д-р Альсайка, як старшина Літоўскага Нац. Камітэту ў Вільні.

у адзінай дагэтуль беларускай школе ў Вільні на выкладаньне ў польскай мове, а беларускую мову пакінуць толькі як прадмет.

Вышэй паданых фактаў зусім даволі, каб пераканацца, што польскі ўрад не дзе- нам беларускіх школ, што ўпарты тримаеца палінізацыйнае палітыкі мін. Грабскага. Калі-ж наступіла пэўная змена, дык на ў мэрытум (зъмесце) самой школьнай справы, а толькі ў форме. Калі палітыка Грабскага выразна казала, што яна не признае ніякіх школ апрача польскіх, дык палітыка ўраду и. Пілсудскага робіць тое самае, але пад скрытай формай. Афіцыяльна быццам адчынаецца беларуская школа па культуре і па кірунку выхавання. Вось, з такой скрытай палінізацый будзем вясілі змагаць, як вядзём яго з адкрытай палінізацый беларускіх земель. За намі, безумоўна, будзе перамога, і чым бардзей польскі ўрад здасца, выракаючыся палінізацыйнага пляну, тым менш будзе яго правал у палітыцы адносна пытання аў нацыянальных меншасцяў.

А. Культурнік.

З жыцьця Польшчы.

Трыумф ураду.

12 г. кастрычніка міністар польскіх фінансаў п. Чеховіч і прадстаўнікі амэрыканскіх банкаў Монэт і Фішэр падпісалі контракт. Згодна гэтага контракту амэрыканскія банкеры пазычваюць польскаму ўраду 72 мільёны даляраў.

Умову аб пазычцы Сойм зацьверджае ён будзе. п. Прэзыдэнт зацьвердзіць яе сваім дэкрэтам.

На якіх варунках атрымае ўрад пазычку, газеты, якія вышлі ў чацвер, г. зн. на другі дзень пасля падпісання контракту, не пішуць.

Блізкія да ўраду газеты без усялякіх за- сцярогаў называюць гэтую пазычку — тро- умфам ураду.

Аднак-ж нам здаецца, што цешыцца з гэтага яшчэ рана, бо няведама, з якою карысцю для народу ўрад выкарыстае пазычаныя гроши. Узяць гроши — кожаны можа, але-ж пусьціць іх на карысць траба ўмесьць. Дык цяпер, калі ўрад бярэ гроши, ніхто ня можа цешыцца, яшчэ рана.

Асьцярагацца ад гэтага мусім дзеля того, што папярэдня ўрады таксама пазычалі гроши і кожны раз (аб чым пісалі і пішуць самыя ж польскія газеты) тагачасны ўрад так разходаваў гроши, што цікае карысці народ не атрымаў.

Ці лепшым будзе ў гэтых адносінах сучасны ўрад? — пабачым.

Стабілізацыя...

П. Прэзыдэнт падпісаў дэкрэт, які ўжо з'явіўся ў № 88 „Dzieńika Ustaw“.

Асабліва, што нам з'яўляецца цікавым, дык гэта тое, што „сябром Рады Польскага Банку будзе амэрыканскі эксперт, які будзе памагаць і раіць у справах адносна западнай Банку выплыняющих са стабілізацыйнага пляну“.

З гэтага можна рабіць вывады, што ў Польшчы няма людзей, якія-бы моглі кіраваць фінансава-банковымі справамі дзяржавы. Ці можа гэта кантроль амэрыканскіх банкіраў над польскімі фінансамі, якія-бы за пазычку, чаго гэта становіцца і ўчаста дамагаліся Амэрыканцы пры першай гутарцы аб пазычцы сёлета вясною?

Эндэкі аб пазычцы.

Эндэцкія газеты пішуць, што пазычка 72 мільёны даляраў, гэта капля ў моры, бо для Польшчы траба ня 72, а 500 мільёнаў даляраў.

Можам згадзіцца з панамі эндэкамі, што польскі дзяржаўны „жывоцік“, можа спажыць ня толькі 500, але-ж некалькі разоў больш мільёнаў даляраў.

Толькі што ад гэтага спажывы астанецца, вось пытаньне?!

Першы сънег.

Гэтымі днімі ў Галіцкіх горах выпаў сёлета першы сънег.

ЯКУБ КОЛАС.

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

Ну, вясна была на дзіве!
Не: Сымонку не забыць
Тэй вясны, пары шчаслівай,
Покі ў съвеце будзе жыць!

То было нейк у суботу.
Слаўны выдаўся дзянёк!
Мопна парыла, а потым
Стай павейваць вецярок
Ды густы, падуў з заходу
І засыненіваў неба край.

— Будзе нейкай прыгода,
Ходу, хлоча падбаўляй —
Ці ня пройдзе дождж, глядзі ты:
Млявасць чуеца, цяжар;
Так і спаў-бы, як забіты,

І так парыць, такі вар,
Што насілу цягнеш ногі,
Хоць лажыся дзе пад плот. —

Дзед з Сымонкай шлі дарогай
Між палёу у свой абход.

— А ўжо сонца ня высока,
Ня мінуеты хутароў.
Бачыш ты іх? Ці далёка?

— Тут, дзядок, няма двароў,
Рагладзеўши, хлопчык кажа.
Зноў маўчком яны ідуць;

А на заходзе, як сажа,
Хмары цёмныя ўстаюць,
І варушацца клубы іх,

Як жывыя,
Палавыя

І сівыя,
Нібы голавы на шыях

Нейкіх волатаў дзіўных,

8) З багна неба насланых,
Ды, як зьмей многагаловы,
Націскаюцца цяжэй;
Глушыць землю шум іх мовы,
І выкоўвае ім слова
Гром выразней і мацней.
Ідзе хмара. Бліскавіцы
Палыхаюць і гараци.
Сам пяру там гроналіцы
Перашоў зямлі граніцы
І вядзе над ёю раць.
Лук яго з маланак зывіты;
Хмара—штыт, а стрэлы—гром,
Бура—конь многакапыты;
Ен віхрамі апавіты,
Неба ўсё яму шатром.
І ўсё ніжай і ўсё ніжай
Абвісае хмар страха,
І ўсё грозней ды ўсё бліжай
Гром, зачаўшыся сціха,
Забушуе, бухне ў боры
Гукам-грукатам пярун
І пагоніць гуды у горы,
Гне лясы, гудзе лясун.
Як гудзе струна гітары.
Пазіраў Сымон на хмари.
Што-ж яны там вырабляюць!
Як клубіліся яны!
Як маланкі іх аралі!
Як трасі іх пяруны!
— Дарма выбраўся ў дарогу.
Дзе-ж скавацца нам цяпер?...

Вер у Бога, але Богу
Не заўсёды, браце, вер!

Дзед ісці хутчэй стараўся

І Сымона падганяў,

Шоў, на момант прыпыняўся,

Хаты поглядам шукаў.

— Ну, грымоты, ай, грымоты!

І ўвалъле-ж нам, ого-го!...

— А скажы, дзядок: чаго ты

Аб роспуску Сойму.

„Kurjer Pogranicza“ даведаўся, што быццам польскі Сойм будзе распушчаны 30 лістападу г. г., і быццам новыя выбары адбудуцца 25 лютага наступнага 1928 году.

Пакраужа 140 т. зл.

Гэтымі днімі ў Паштовай Касе Апгладнасьці ў Катавіцах (В. Сілезія) украдзена 140 тысяч злотых. Суму гэтую атрымаў з касы па фальшивым дакументам незнаёмы чалавек.

Быццам злодзей атрымаўшы гроши пакіраваўся да Вільні. Дык цяпер віленская і катавіцкая паліція стараюцца знайсьці зладзея, каб атрымаць 4 тысячы нагороды, якія абяцана за галаву зладзея.

Кар'ера энпэхоўца.

Украінская газета „Сялянскі Шлях“ ішэ: Польская прэса падала, што пасол Балін, вядомы са сваіх крыклівых выступленіяў „у абароне“ беднатаў, ба зылківідаваныі сваіх партыі зрабіў не абыякую кар'еру. Блukaючы па Заходній Беларусі з прамовамі „за зямлю для сялян бяз выкупу“, зрабіў вока да маладое ашарнічкі і ажаніўся з ёю. Узяў за жонкаю калі тысячы дзесяці зямлі з лесам. Цяпер гаворыць, праада той маёнтак каб купіць сабе новы на Памор'і.

Да ведама замежных падпішчыкаў.

Замежным падпішчыкам, якія не ўфрэтуявалі падпіску ад наступнага нумару спыняем высылку газеты „Сял. Нівы“.

Адміністрацыя.

Што дзеецца ў съвеце?

Вайна ў Кітаі.

Ваеннае шчасльце ізноў перайшло да войск Чанг-Тсо-Ліна. Яго армія, быццам зламала гвалтоўныя атакі арміі Шансі і перайшоўшы ў контр-атакі пагражае войскам Шансі адрывам ад галоўнае іх аперацыйнае базы.

Падзеі ў Мэксіцы

Наўстанцыне ў Мэксіцы не спыняеца. Газеты пішуць, што у працягу некалькі дзён растрэляна там па пастановах ваенна-палявых судоў 40 чалавек дзеятаў: генэралаў, палітыкаў, адвакатаў, пісьменнікаў.

Падзеі ў Індыі.

У м. Пеплавары згарэла 1600 дамоў. Агонь ахапіў некалькі цэнтральных кварталаў места. Пажар нельга патушыць, бо вельмі пашырыўся ў места з драўнянымі будынкамі. Ужо 40 чалавек згарэла.

На гром хрысьцішся? чаго?

Толькі блісьне бліскавіца,

Ты і хрысьцішся? Чаму?

— Ты, Сымон, яшчэ дурніца,

І глумач усё яму.

А затым, каб злога духа

Гэтым крыжам адагнаць!

Як-же гэтага я знаць?

Каб на лез злы дух, псяюха,

Бо Ільля яго паганца,

Лупіць стрэламі грамоў,

Разъяжджаючы ў маланцы

Над зямлём між аблакоў;

Вось ён сковані шукае

Пад хрышчонаю душой,

Бо па съвеце чорт блукае,

Каб пакепліваць над ёй. —

Хлопчык слухаў у зьдзіўленіі,

Вочы кідаў на карчы,

А ў пужлівым уяўленіі

Усталі чэрці-рагачы.

Унь на дзераве з бярозы

Рожкі вытыркі і хвост,

Штось пабегла там у лозы,

Нешта сконкула пад мост.

А што там у пні за дзіва?

Вуши, нос і капыток...

Ну, напэўна там чарток

Прытаўся палахліва

А па хмараў на маланках

Громы кідае Ільля,

Аж калоціцца зямля,

Цёмна стала на палянках.

— Дзедка, бачыш, унь сядзіба,

Па-над лесам хутарок!

— На ачосы пойдзем хіба,

Ды хутчэй, хутчэй, сынок. —

Са шляхоў яны зъяўнулі,

Нацянькі ідуць мяжой.

Хмары-ж неба апранулі,

Даль закрылася імглой.

У Савецкай Рэсеi.

У Савецкай Рэсеi ўрадавы савецкія колы і камуністычныя партыйныя арганізацыі ўесь час гатуюцца да сівяткавання 10-х ўгодкаў істнаванья савецкага ўлады. У сувязі з гэтым апрацаваны адносны праект выдачы адзнакаў „Краснага Знамені“ вышэйшым савецкім урадавымі.

Савецкая амністый.

Замежныя газеты пішуць, што савецкі ўрад у сувязі з дзесятымі ўгодкамі істнаванья савецкага ўлады, мае выдаць дэкрэт аб амністый

НАВІНЫ.

— Канфіската зацьверджана. Гаспадарчая сэкцыя Віленскага акружнога суда зацьвердзіла канфіскату № 71 „Сялянская Ніві”. Рэдактар цыгнецца да судовай адказнасці.

— І яны разумеюць. „Kurjer Wileński” змяшчае вестку, што група беларускай моладзі ня будучы прынятаю для далейшай науки ў польскія універсітэты па заканчэнні гімназіі выехала, у мэтах навукі, за граніцу. У сваім артыкуле „Мёртвая справа”, „Kurjer Wileński” піша, што яго засцярогі аб неабходнасці прыняцца беларускае моладаі ў польскія вышэйшыя школы закончыўся нічым. Знача і яны разумеюць справу. Але змушае іх да гэтага разумення тое, што беларускую моладзь прынямае заграніца. Калі-б і заграніца рабіла гэтак, як Польшча, дык „Kurjera” ня было-б чаго разумець. Але-ж відаць, што съвет на робляны на польскія капы!... Моладзь наша ёсё-ж такі находзіць сабе месца для навукі!...

— Беларускія школы, „Наша Праца” піша, што у Палескім школьнім вокруге адчынена 5 школаў з беларускаю выкладаваю моваю і 10 двуязычных школаў з польска-беларускаю выкладаваю моваю, якія, як ведама, на дзеле мала чым розніцца ад польскіх, бо быццам пабеларускую будзе вучыць той самы вучыцель—Паляк.

— Арышт гр. А. Луцкевіча. 12-га кастрычніка с. г. у дзень, па загаду праукратарскіх уладаў, арыштаваны гр. Антон Луцкевіч. Польская газета „Kurjer Wileński” аб арышце піша наступнае:

„Дня 12-га г. м. па загаду праукорорскіх уладаў арыштаваны і пасаджаны ў вастрог, вядомы беларускі дзеяч Антон Луцкевіч. Яго арышт астaeцца ў сувязі з ведзяным съледствам у справе зліквідавай свячасна „Беларускай Сялянскай-Работніцкай Грамады”, якой найгдаўнейшыя павадыры, былі, як ведама, пасаджаны ў вастрог у Вронках.

Нагляд уладаў над Антонам Луцкевічам давёў, быццам, да пацьвярдження ўпарты курочых пагалосак аб яго сувязі з „Грамадой”, аднак-жа толькі апошня сэнсацыйная паказаніні Тарацкевіча, Астроўскага і іншых, пазволілі пасадаіць яго ў вастрог.

Незалежна ад гэтага судовыя ўлады праўлі дакладную рэзвізію кватэры Луцкевіча пры Віленскай вул. № 8, якая трывала ад гада 7½, да 1-шай па паўдні. Частку карэспандэнцыі апачаталі”.

Хоць „Kurjer Wileński” зьяўляецца цяпер урадавай часопісій і затым павінен быць найлепш пайніфармаваны аб ходзе съледства ў справе „Грамады”, аднак падачая ім вестка аб сэнсацыйным паказаніні пасла Б. Тарацкевіча і гр. Р. Астроўскага зьяўляецца вельмі сумліўнай.

— Беларускіх вучыцялёў не зацьверджаюць. Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры дастаў канцэсію на беларускую школу

ў Дамацях, Свянц. пав. і як кандыдата на вучыцеля паставіў гр. Е. Садоўскую, якія аконычыў вучыцельскую сэмінарню і польскія краекіскія курсы. Здаецца, што лепшых кваліфікацыяў і ня трэба, аднак школьні інспектар яго не зацьвердзіў быццам з прычыны недахвату кваліфікацыі. У гэтай справе была надана апэляцыя да Кураторы і да Міністэрства Асьветы, але нічога не памагло, Міністэрства закрываў пастанову інспектара. Як бачым, польскія ўлады ў нова адчыненых беларускіх (?) школах вызначаюць польскіх вучыцялёў, а беларускіх зусім недапускаюць да працы ў беларускіх ашіріндах, ані ў прыватных школах.

Пісьмо у Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

Прашу зъмісціць гэтых некалькі слоў у Вашай паважанай газэце „Сялянская Ніва”.

У газэце „Наша Прауда” № 50 у рубрыцы „Хроніка” была надрукавана карэспандэнцыя з Горадні аб тым, што быццам я скампрамітаваны і што я прыступіў да выбарчай акцыі ў меставую Раду м. Горадні па дырэктывам пас. Ярэміча і атрымаў ад яго „авансік”.

На лічу сябе скампрамітаваным, бо ня меў і не хачу мець нічога супольнага з аўтарам карэспандэнцыі і кампаніяю, так званаю, б. „Беларускія актыўісты” ды „Беларускі Камітэт да спраў крэсавых”, як Федароў, Балдоўскі Сцяпан, Кулакоўскі Зымітрук і іншыя. Гэты асобы скампрамітаваны маральна і палітычна ўсіх галінах жыцця, аб чым ня раз пісалася ў Беларускіх газетах, выдаваных там-же дзеяцьпрака „Наша Прауда”, „Наша Праца” і ў газетах м. Горадні.

Адвачасна зъяўляю, што я ніякіх дырэктываў ад вікога не атрымоўваю, бо ўважаю, што беларуская справа, гэта ня ёсьць чыноўнічы апарат, дзе трэба атрымоўваць дыректывы, тут кожны прадуе так, як наказуе яго сумленье.

Што датычыць маёй працы ў выбарах, дык я, згодна з законам Камісара Ўсходніх Зямель арт. 5, ня маю права, як знаходзячыся пад палітычным съледствам, браць удзелу ў выбарнай акцыі.

Ніякіх субсыдніяў ад нікога я не атрымаў, бо не належу да тыпу „актыўістаў” і „твардоў крэсавых”, якія толькі і зъяўляюцца сынкамі авансікаў.

У мае ававязкі ня ўваходзіць вясці стаўшыку, калі пасол Ярэміч бывае ў Горадні і якую і з кім акцыю ён вядзе. Няхай гэта робяць тны, якія лічачь рабіць гэта патребным дзеля даносу па прыналежнасці...

З павагаю М. Якімовіч.
Горадня, Ярусалімская 17.

Дык кожны, хто ўмее чытаць, спяшай-
ас выпісаць сваю газэту „Сялянскую Ніву”.

Свой табе, чужы, ці як?
— Не, панюхна, не сваяк,—
Так нядоляй са мной звязан.
— А раднюю-ж якую мае,
Есьць бацькі, ці сіраты?—
Хлопчык вочы апускае,
Падаецца ў бок кута.
— Як сказаць вам? зьбег ён з дому!
Выгнаў бацька яго вон.
Што-ж было рабіць малому?
І са мною ходзіць ён.—
Тут на хлопца вочы строга
Сам ускінуў гаспадар.
— Бацька выгнаў? бойся бога!
Эгэ, ты, відаць, штукар!
Што зрабіў ты, прызнавайся?
Мусіць, печаны ты гад?
— Кіев ты, бацька, не чапляйся!
Можа ён не вінават,—
Кажа ціха гаспадыня:
Што карыць яго дарма?
Ад добра свой дом ня кіне,
Добра ведаю сама.—
Як заплача тут хлапчынка!
Як прарвецца яго жаль!
Аж дрыжыць ён, бы націнка,—
Ну, канчаецца амаль.
Бо ён першы раз, наяшчасны,
Слова жаласці пачуў;
Слова ласкі, погляд ясны
Сэрца хлопчу павярнуў.
Стала ў хаце ўсім налоўка,
Бо пачулі чэртасць, стыд,
Бо з-за ласкавага слоўка
Гэтак плакаў ён наўзыд.

— Сціхні, годзі, а то брыдка:
Хто ня бачыў тваіх сълёз?—
Дзед тузнуў яго за сывітку,
За плячук яго патрос.
— А чыя-ж тэ скрынка гэта?

Зноў спытаўся гаспадар.

— А яго! О, граць ён мэта:
Першай гільдзії штукар!
Ну, Сымон, утні ты, бране,
Хай паслухаюць паны!—
Запікавіўся ў хаце—
Больш Сымон ім стаў дзіўны.
Ён уцёрся кулачкамі
І ўжо плакаць трохі съціх,
Больш вясёлымі вачамі
Ен акінуў тут усіх.
Мімавольна і выпадкам
Чыся погляд ён спаткаў,
Хтось сачыў за ім украдкам
І вачмі вачэй шукаў.
Ён ніколі не забудзе,
Покі жыць на съвеце будзе,
Пары ясненых вачок,
Тонкіх бровак, тварык ветлы,
І на губках такі съветлы,
Такі добраўкі съмяшок.
Ён яшчэ раз вочки ўскінуў,
Зноў той погляд улавіў.
Тут Сымонка скрыпку вынуў,
Чуць галоўку пахілі
І зіграў, ды так прыўдала,
Як ніколі ня іграў,
Скрыпка нібы вымаўляла—
Душу радасць аявіала,
Душу смутак ахінаў.
Змоўклі ў хаце ўсе дазваныя—
Зачароўваў ён усіх,
Толькі зредка, бяз пытаныя,
Сам сабою чуўся ўздых.
Галаву рукой апёрши,
Апусціўшы вочы ў дол.
Гаспадыня, як стаяла,
І застыла так, маўчиць,
Бы яе штосьці прыкавала,
На твары сълязя блішчала,
А струна гучыць-гучыць
Грае хлопчык ды часамі

Кіне вочкі ў той куток,
Каб спаткацца зноў вачамі
З парай ясьненых вачок.
А яны глядзелі пільна
І ўспагадна і прыхільна
Ды тэк міла, ды так гожа,
Як дзяўчынка глядзець можа.
Ад тых вочак шлі праменіні,
Сэрца лашчылі цяплом,
Адгнянлі мрок-суценіні,
Душу цешылі съятлом.
І тады струну раптоўна
Ажыўляў вясёлы тон,
Плаваў смык той лёгка-роўна
Ды з струнамі палюбоўна
Веў супадны гоман-звон.
Так на полі ў вечар мая
Ветра лёгенькі павеў
Чуць калосікі гайде
Ды з іх гутаркі складае
Нейкі гожы-ціхі съпэў.
Скончыў ён, а вобраз граньня
Жыў, зъвінеў яшчэ ў душы,
Як той голас разьвітаныя,
Што гучыць табе ў цішы.
— Хлопчык, родны ты мой, мілы!
Як-жа граеши ты, браток!
Як завешься ты, пахілы.
Залаты мой ты чаўнок?—
Хваліць хлопчыка малога
Гаспадар на ўсе лады.
— Ну, хадзі за стол, нябога;
Сядзі і ты, стары, сюды,
Пасілкуйцеся з дарогі...
Ты зынімі, дзед, свой мяшок!—
Крэхча, дзякую угобі.
— Ни турбуйцеся, панок!
От прысяду я тут з краю,
Хай вас Бог усіх цаліць...
Я, панок, на што хлусьціць,—
Надта хлопца паважаю,

Гаспадарскі аддзел.

Як садзіць пладавыя дрэвы.

Старыя сады ў нас часта прыплі ў запушчаныя стан, дзякуючы таму, што пасадка дрэў была зроблена густа. Дрэвы разрасліся, потым галінкі і карэні пераліліся паміж сабой так, што сталі адно другому перашкаджаць. На жаль, нашы сяляне і новыя сады закладваюць па старыму, ад чаго трэба спадзявацца непамысных вынікаў і што перашкаджае разьвіццю на Беларусі садоўніцтва. А між тым кліматичны і грунтавы ўмовы напае старонкі вельмі надаўца для садоў, а разрастуючыся дрэвы на мястечках і гарадах спрыяе збыту яблыкоў.

Галоўная прычына запушчанасці нашых старых садоў зъяўляецца вялім пасадка дрэў.

Садзіць пладавыя дрэўцы можна і вясной і ўвесень.

Кожнаму, хто зъяўляецца закладаць сад, перш за ёсць хай зверне ўвагу на выбар адпаведных мясцоваму грунту і клімату сарту дрэў.

Падкрэсліваецца, што справа выбару садовых адміністраціў належыць зъяўляюцца да агронома, да садавода ці садовага закладу.

Далей, кожнаму гаспадару трэба помніць, што для прымесовага саду лепш браць мала адміністраціў, ад чым больш аднасортавага тавару, тым большую цену дадуць купцы. Калі садок невялікі, дык лепш завяліць 2—3 сарты зімовых яблыкаў і груш.

Зімовыя сарты могуць больш часу пераходзіць і дачакаць лепшай цены.

Але, закладаючы і прымесовы садок, гаспадар мусіць пасадаці некалькі дрэў для ўласнага ўжытку і больш ранніх сарту.

Густая пасадка дрэў—ёсьць страта для гаспадара. Практыка ўсталіла наступныя адлегласці для пладавых дрэў:

Для нармальных (вялікіх) яблынь і груш павінна давацца на менш 8 метраў. 12×12 арш. ці радок ад радку 8 метраў.

Кожнаму гаспадару, каторы мае замер заўкладаць сад, перш за ёсць трэба зрабіць разбіку, ці намеціць месца, дзе будзе пасаджаны дрэвы і загадзіць выкапаць ямы.

Разбіку робіцца так: перш усяго замер заўкладаць першы рад і на ім па адлегласці 8 метраў забіваючы колачкі. Калі першы рад гатоў, тады бярэцца шнур даўжынёй 16 метраў; дзяліцца якім на каваныя яго і стаяць: адна калія першага колачку, другая калія другога, дзяржачы канцы шнура калія самых колачкаў. У гэты час трэцяя асона нацягвае шнур і акуратна ўбівае колачак пасярэдзіне. (Сярэдзіну шнура перад гэтым трэба вымерыць і адзначыць). Потым той чалавек, што стаяў калія першага

Слаўны хлопец, малайчына,
Як-бы ў ім мая ёсьць кроў,
І гляджу яго, як сына,
І люблю, каб я здароў!
— Але ён худы да змору...
Што-ж, Сымонка, не ясі?
Ганна, зъбегай ты ў камору,
Сыра хлопцу прынясі—
Дык-то Ганна! Ну ў дзяўчынка
І прыўдала-ж яна!
Станік тонкі, бы націнка,
Тварык—ветлая вясна,
А як глянє, вочкі ўскіне,
Усьміхненца—ясны дзені!
Хоць якая злосць астыне,
Рантам згоніць з твару цень.
— Ну, частуй музыку, Ганя!
Застыдзілася яна,
Як цьвет маку, ўся дазваныя
Шчочка стала чырвана.
Але вочкі ўскідае
На Сымонку ды ізноў
Іх саромліва спускае
І ніяк ня знайдзе слоў
Папрасіць яго, як трэба.
І Сымонка сам ня свой:
З сырм сыр ёсьць замест хлеба,
Трэ галушачкі рукой,
Ніжай гне свой стан сірочы,
Рук ня знае д

лочка, пераходзіць да трэцяга, другі стаіцы на сваі месцы, а трэці ізноў нацягвае шнур і пасярэдзіне заганяе калочак.

Такім спосабам за кароткі час можна разбіць плошчу ў нелалкі дзесяцін. Паслья разбіку трэба спраўдаць, каб усе калочты давалі роўныя лініі на ўсе бакі.

Гэты спосаб разбіку завецца шахаўніцай. Пры разбіць шахаўніцай 8 метраў радок ад радка і дрэва ад дрэва на адным гектары можа змясціцца прыблізна 160 дрэў (у залежнасці ад формы плошчы).

Паслья разбіку трэба выкапаць ямы пад дрэвы. Тут трэба поўніць правіла, што для вяскавой пасадкі дрэў ямы павінны быць выкананы з восені і для восенскай — з вясны.

Глубіня ям залежыць ад ґрунту. У сярэднім цлыбіню тут можна лічыць за 30—35 сантіметраў.

Верхні слой зямлі 15—18 сант. трэба выкінуць на адзін бок, а споднюю — на другі.

За 2—3 тыдні да саджэння дрэў стаўляюць і забіваюць калкі таўшчынёй 6—8 сант., а даўжынёй 1 $\frac{1}{4}$ —1 $\frac{1}{2}$ метра. Да гэтых калкоў потым прывязваюцца дрэвы.

Разстаўляючы калкі ў ямах, трэба спраўдаць, каб на ўсе бакі яны стаялі ў адну роўную лінію. Асаблівую ўвагу трэба звязаць на першыя рады, бо памылка тут у вадзін вяршок дае розніцу ў апошніх на аршыны і сажані.

Яма засыпаецца сподній зямлём на палову сваіх глыбіні, а потым наўжола калка пасыпаецца зямля стажком (конусам) з такім рахункам, каб верх стажка быў на 8—10 сант. вышэй ад паверхні і ґрунту.

Перад пасадкай усе сухія карэнікі дрэва трэба абрезаць аж да сівежага вострым нажом.

На нашу думку дрэўцы з абрезанымі карэнікамі трэба перад саджэннем паставіць на цэдулю ноч у бочку з вадой, ад чаго карэні трохі „атайдудзь” і зробяцца больш сівежымі.

Садаць дрэбы так: адзін чалавек бярэ дрэва ў руку і ставіць яго карэнікамі на стажок і распраўляе карэні другой рукой. Найгалаўнейшую ўвагу трэба зварачваць на тое, каб карнявая шыяка (тое месца, дзе пачынаецца карэні і канчаецца пень), была вышэй ад паверхні ґрунту на 6—8 сантіметраў.

У гэтых час другі чалавек бярэ на руці дрэву дробную бяз грудак (камоў) зямлю і акуратна абсыпае карэні так, каб усе парожнія месцы між імі былі запоўнены зямлём.

Калі ўсе карэні будуць пакрыты зямлём, дык тады ўжо можна засыпаць і ўсю яму і прытаптаць зямлю нагамі. Паслья гэтага насыпаецца наўкукол дрэва валік зямлі так, каб тут магла задзержацца вада. Калі дрэва садзіцца вясной, дык зараз-же паслья пасадкі пад кожнае дрэва ліюць 2—3 вядры вады. Дрэва, пасаджанае вясной, абразаюцца цяпер, а пасаджанае ўвесені — вясной.

Абрашаючы дрэва, трэба звязаць ўвагу, як абрезаны і раззвіты былі карэні. Чым менш раззвіта карнявая сістэма, ці больш яны абсяты, тым менш трэба пакідаць і галінак на дрэве.

Цераз 2—3 тыдні, як зямля грехі абсядзе і карнявая шыяка прыме нармальнае палажэнне, гэта значыць, будзе на роўні з паверхні зямлі, дрэва трэба прывязаць да калка матузом або лычкай, але туга прыцягваць да калка на трэба.

Пры пасадцы дрэў, кожнаму садаводу на трэба забываць правіла, што дрэўда мусіць быць на новым месцы пасаджана так, як яно сядзела ў школцы, гэта значыць, што на поўдзені павінен быць павернуты той бок, якім яно сядзела на старым месцы. Прытрымліваючыся гэтага правіла, гаспадар засыцеражэ свае дрэўцы ад аблалу.

Садавод.

Юрыдычныя парады
у Беларускім Інстытуце Гаспадаркі і Культуры.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры арганізуе Юрыдычную Сэкцыю, якая мае на мэце даваць парады сялянству ў рожных спраўах, як цывільных, так і палітычных.

Юрыдычная Сэкцыя Інстытуту знаходзіцца пад кіраўніцтвам спэцыялістага юрыста і затым парады будуць насіць цалком харахтар адва-кацкіх парадаў. Парады можна атрымліваць на месцы ў Вільні асабіста, а таксама дарогай касандрандэнсційнай. Кожная парада, як вусная, так і лістовая каштуе 50 грошай. Незалежна ад парадаў Юрыдычная Сэкцыя Інстытуту, на жаданье Інтэрсантаў, можа арганізацца супроводу абарону ў цывільных і палітычных спраўах, якія разбіраюцца, як на месцы ў Вільні, так і на правінцыях.

Зварачвацца на адрэс: Вільня, Завальная 6—5, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры, Юрыдычная Сэкцыя.

Весткі з Краю.

Вось, дык дзіва!...

(В. Шэні, Пружанщына).

Радуйся сарока і варона ды ты верабей вялікі чудатворац... У прадзягу 2 гадоў змагаюцца шчэніяды за ўрадавую беларускую школу, але вось Пружанскі Школьны Інспэктар дні 26.IX.-27 г. пісьмом Палескага Куратора № 16664/27 прыслаў адказ, якім паведаміў, што ў Шэні јак у мінулым годзе, па вядомым толькі ім прычынам, вастаецца утраквістичная польска-беларуская школа, а яе кіраўнікім Вітліб ды нейкай крулявичкай, якія пабеларуску, так могуць вучыць як „сазан чытаць біблію“. Толькі вось дзіўна! З пісьма відаць, што ў мінулым годзе была двухмоўная школа, а ў Шэні пра гэта ніхто не знаў! Вось дык цуд і дзіва ў демакратычнай Польшчы!..

Мікалай Бедны.

Тутэйшыя падзеі.

(Перабродская вол., Браслаўскі пав.).

21 жніўня г. г. наляя калёніі Іказньі здарылася забойства. Забіты быў 22 гадовы хлапец гэтае калёніі Ціт Сямёнаў. Аб гэтым быў павядомлены пастарунак паліцыі ў Падбродзідзі, паліцыя арыштавала западозранных у tym забойстве Мікіту Дзяявятку з вёскі Бусетчына і Аграфа Міхайлова з асады Ігнатоўчына. Паліцыя патрабавала ад арыштаваных выдачы аружжа, якім быў забіты Сямёнаў. Адзін з іх Дзяявятка згадзіўся выдаць адразак расейскага руж'я. Закаванага ў наручнікі Дзяявятку павялі з Іказньі ў Буеўшчыну, дзе, па яго словам, знаходзілася аружжа. З ім быў адзін паліцыянт. Пришоўшы ў вёску Бусетчыну, Дзяявятка, кінуўшы пад воз ланцугі-наручнікі, а сам пусціўся на ўцёкі. Паліцыйскі кркнуш ў гаспадара воза „лаві бандыта“, а сам пасльпей адзін раз стрэліць. Другі раз відаць ужо я было ў каго, дык і не страляў. Дзяявятка скаваўся ў кустах за вёску, а паліцыянт астаўся як стрэланы, згубіўшы тое, што даручана было яму пільнаваць.

Паслья ўсяго гэтага адзін забойца сядзіць у вастрозе, а другі цягаецца на вольнасці, хаваючыся па кустах, ды паграждае сям'і забітага Сямёнава помстаю.

Паліцыя, якая гэтак грозна праходаць па вёсцы Буеўшчына і тут чуеца вельмі модна, ня можа віяк справіцца з бандытам, а гэта съведчыць, што польская паліцыя можа парадкавацца толькі там дзе і без яе спакойна, а дзе буйства, дык там яна безуладная.

Цікавы.

Цяжкое, гаротнае жыццё.

Цяжкое, гаротнае, амаль-што няволінікае, жыццё, беднае і загнанага сярмяніка — беларускага селяніна. Усе шышкі валацца на яго няшчаснага. Мала таго, што вайна зьнішчыла яго гаспадарку і ўесь дабрабыт, дык яшчэ пазбавіла права і на тое, што яя змагла зьнішчыць жорсткая часіна. Так напрыклад вёска Міхневічы Борицкай воласці, Косаўскага пав., ўесь час да вайны і па вайне некалькі гадоў карысталася сэрвітутам пасьвішчам ад маёнтку Бараны.

Пакуль маёнтак належала ў яго заўсёднага гаспадара, дык Міхневічы, карысталіся сэрвітутам, бо гаспадар ведаў, што карыстаюцца Міхневічы сэрвітутам па праву. Але-ж нядаўна маёнтак быў распарцяланы і адданы асаднікам, а тая частка дзе быў сэрвітут перашла да Лясьніцтва. Лясьніцтва вяя признала гэтага права Міхневічам ды распачала забараняць карыстацца сэрвітутам.

Справа перашла ў Косаўскі міравы суд, на якім Міхневіч выигралі... Лясьніцтва пакіравала апэляцыю ў берасцейскі акружны суд. Акружны суд не ўзяў пад увагу паказаныя съведкаў (а съведкі былі вельмі паважныя — быўшы земскі начальнік і арендатар маёнтку), а патрабаваў дакументаў. Дакументаў мы ня мелі, бо яны, разам з селянінам з вёскі Міхневічы, у якога былі на захаванні, загінулі ў Рәсей, у часе вайны. У такім выпадку Міхневіч справу праигралі. Варшаўскі вышэйшы суд пастанову акружнога суда зацвердзіў... Гэтакім чынам Міхневіч асталіся бяз сэрвіту. Захоўваючы сяятое права незалежнасці суда, не кртыкуючи яго пастановаў, мы сяляне вёскі Міхневіч лічым сябе пакрыўджаны, а дзеля гэтага самага просім Беларускі Пасольскі Клуб злажыць інтарпалацію ўраду і налагул аб нашай крыйдзе прагаласіць з соймавай трывбуны... Но ці-ж мы вінаваты, што вайна натварыла беспарадкаў.

Мы прышлем усе пастановы-копії, як атрымаем з Варшавы.

Міхневічы.

Наперад!

Да вайны сяляне ў вёсцы Шутавічах, Ашмянскага пав. ня зналі хто яны такія, якой нацыянальнасці, а толькі дзяліліся на „польскіх“ і „рускіх“. Але паслья вайны, калі беларускіх пачаў развівацца, началі шырыцца беларускія газеты, заляцела іскра съведамасці і ў нашу вёску, сяляне началі цікавіцца беларускімі газетамі, началі выпісываць іх і чытаць з вялікай цікавасцю. Найболей сталі паказывацца ў нашу вёску газеты, „Сля. Ніва“ і „Biel-Krynic“; бо толькі „С. Н.“ і „В. К.“ выбрали правідловы шлях да далейшага жыцця нашага селяніна і бароніць яго на сколькі сіл хватает ад рожнай злыяды. Заложаны ёсьць гурток Б. І. Г. і К., каторы съпешна працуе, хаця маець шмат перашкод, шмат прыкрасыцей, не так з боку ўлады, як з боку сваіх цёмных сялян. Ладаць съпектаклі-вечарыны і левцы, каторымі сяляне вельмі цікавіцца.

І мы верым, што ўзойдзе і для нас сонца і разгоніць усякія цемры, што спавіваюць нас наўкола. Мы верым, што гэты аздэўрты Беларус, каторага папіхаюць, маючы за нешта на людзкае, съкіне з сябе ўесь цяжар, абыне ўесь бруд, каторым яго аблепліваюць ад вякоў і пойдзе, і ўжо ідзе, шукаць сонца, сонца каторое съвеціць для ўсіх адналькова не выбіраючы лепшых і горшых.

Дык наперад!

Селянін.

НАШАЯ ПОШТА.

Мікалаю Богану: 1 зл. атрымалі, газету пасылаем ад 10-га кастрычніка.

Ів. Кахановічу: Да канца года за газету прышліце 2 зл. 50 гр.

Св. Тамашэўскому Б.: Карэспандэнцыі рэдакцыі не атрымала.

Воўчыку Гр., Кахановічу Ів.: Газету пасылаем.

Дасталі ад:

Кс. ў Удзедзе — 9 зл. 50 гр.; Падбярэску Гальяшу — 2 зл.; Савкі Івана — 1 зл.

КУТОК СЪМЕХУ.

— Чаму гэта па ўсіх мястэчках Заходніе Беларусі Палякі будуюць памятнікі?

— Бо спадзываюцца, што па іх толькі памяць астанецца.

У гэтых месяцах маюць выйсьці з друку

КАЛЕНДАРЫ на 1928г.

Календар кніжка, выданы Беларускім Інстытутам Гаспадаркі і Культуры.

Календар съценны (адрыны), выданы Т-вам „Пагоня“.

Зъмест календараў вельмі багаты і рожнародны.

ЦЭНЫ на календары будуюць самыя нізкія.

ЗАКАЗЫ НА КАЛЕНДАРЫ просім прысылаць у кнігарні:

1) Кнігарня „Пагоня“ — Вільня, Завальная 7.

2) Кнігарня Ст. Станкевіча — Вільня, Вост